

I. Gandas, kad jie sugrįžta

Vieną spalio pabaigos rytą – tik visai neseniai pirmieji nepakeliamai ilgų rudens liūčių lašai pliūptelėjo ant įdruskėjusios suskeldėjusios žemės vakariniame gyvenvietės pakraštyje (kad įsilijus dvokiančios purvo marios paverstų vieškelius neišbrendamais iki pat pirmųjų šalčių ir niekas neįstengtų nuklampoti iki miesto) – Futakį išbudino skambantys varpai. Vieniša koplyčia stovėjo tik už kokių keturių kilometrų, prie senojo Hochmeiso vieškelio, bet varpo joje nebuvo – per karą net ir bokštą nugriovė, o miestas buvo pernelyg toli – iš jo varpo dūžiai tikrai negalėjo ataidėti. Dar vienas dalykas: šitie iškilmingai griaudžiantys, gaudžiantys varpai neatrodė tolimi – rodėsi, tarsi garsą vėjas būtų atpūtęs iš visai arti („Tarytum nuo malūno...“). Atsirėmęs į pagalvę alkūnėmis stengėsi bent ką nors pamatyti pro nediduką virtuvės langelį, bet už smarkiai aprasojusio stiklo į pamažiukais tolstančio varpo gaudesį pasinėrusi gyvenvietė priešaušrio mėlynėje buvo nebyli ir nejudri: kitame šone namai stovėjo tolokai vienas nuo kito, o šviesa sruvo tik iš daktaro lango su užtrauktomis užuolaidomis, o pats langas

švietė tik todėl, kad už jo įsikūręs žmogus jau daugelį metų nevaliojo užmigti tamsoje. Sulaikęs kvėpavimą baudėsi nepraleisti nė vieno į aukštybes vėjo sviedžiamo, kaskart vis tyliau aidinčio dūžio, nes nesitvėrė noru sužinoti, kas čia dedasi iš tikrųjų („Tikriausiai dar neišsibudinai, Futaki...“), užtat jam reikėjo kiekvieno garso, net ir paties menkiausio. Per ledo šaltumo virtuvės grindų plyteles tyliais, stebuklingai lengvais katės žingsniais nušlubikščiavęs prie lango („Taip niekas ir neprabudo? Taip jau niekas ir neišgirdo? Joks kitas žmogus?“) atidarė abi lango varčias ir persisvėrė per palangę. Nutvilkę toks žvarbus, drėgmės persmelktas vėjas, kad jis net užsimerkė; įsiklausė, tačiau spengiančioje tyloje, stojusioje po gaidžių giedojimo, tolimo šunų amsėjimo ir visai neseniai pūstelėjusio šaižaus šiurpinančio vėjo stūgavimo, neišgirdo nieko, visai nieko – girdėjo tik duslų širdies tvaksėjimą, o visa, kas čia dėjosi, tebuvo tarsi košmariškas išsibudinimo pokštas, ir nieko daugiau („...kažin kas sumanė paąšdinti mane“). Susirūpinęs žvilgčiojo į negandas pranašaujantį dangų, į skėrių nusiaubtos vasaros įdegintus pėdsakus, ir ūmai jo žvilgsnis užkliuvo už tos pačios akacijos šakutės, per kurią pralėkė pavasaris, vasara, ruduo ir žiema, ir sustingusioje amžinatvės sferoje jam tarsi pasidingojo besivaipanti laiko visuotinybė, per chaoso raizgalynes viliojanti į velnišką tiesmukumą ir kurianti aukštumas, o neišvengiamybę klastojanti į kvailystę... ir išvydo save patį ant medinio kryžiaus tarp lopšio ir karsto: krūpčiojantį iš skausmo ir besikamuojantį, kad galų gale – be rangų ir titulų, išrengtas nuogai, – po sausai nuskambėjusio nuosprendžio per kurtinantį darbo išsiilgusių kailialupių kvatojimą atsikliūtų į lavonus mazgojančių žmonių rankas; pašiurpęs išvydo, kur žmogų nuveda jo siekiai ir kad nebėra nė menkiausio takelio grįžti, ir tada iki galo suvokė, kad su kortuojančiais sukčiais įsivėlė į tokį lošimą, kuriame viskas nulemta iš anksto, – jis kraupiai praloš ir pasibaigus lošimui iš jo atims ir paskutinį

ginklą – viltį kada nors rasti kelią atgalios. Pakreipęs galvą į šalį, į rytiniame gyvenvietės pašalyje riogsančius pastatus, kadaise daugybės žmonių apgyventus ir triukšmingus, o dabar nutriušusius ir paliktus likimo valiai, graudulio apimtas žvilgčiojo, kaip pirmieji išpurtusios raudonos saulės spinduliai prasimuša pro vieno apniokoto namo stogo grebėstus. „Pagaliau metas apsispręsti. Negalėsiu ilgiau čia pasilikti.“ Vėl palindo po šilta vatine antklode, galvą pasidėjo ant ištiestos rankos, tik niekaip neįstengė sumerkti akių: šiurpino pamėkliški varpai, o dar labiau už juos – šita ūmai užklupusi tylą, ši atgrasi tylybė, ir jam dingtelėjo, kad dabar gali nutikti nė nežinia kas. Tačiau niekas nė nekrustelėjo, jis irgi nepasijudino lovoje, ir tuomet nervingai ir keistai prabilo visi iki tol tylėję daiktai netoliese (sutirtėjo bufetas, tarkstelėjo puodas, į savo vietą įsmuko porcelianinė lėkštė), – tuomet jis mikliai apsivertė ant kito šono atsukdamas nugarą Šmitnei, atsiduodančiai prakaito kvapu, viena ranka čiupinėdamasis susirado prie lovos pastatytą vandens stiklinę ir vienu mauku išlenkė. Tada ta vaikiška baimė lyg ir praėjo; atsidusęs nusišluostė suprakaitavusią kaktą ir sumetė, kad Šmitas su Kraneriu tik dabar turėtų varyti galvijus į vieną bandą, taigi, kol juos iš Sikešo parvarys į ūkio tvartus šiaurinėje gyvenvietės pusėje, praeis ne mažiau kaip pora valandų, – jie pagaliau atgaus už tuos aštuonis mėnesius priskaičiuotus menkučius pinigėlius, – todėl nutarė dar nusnūsti. Užsimerkė, atsigulė ant šono, apsikabino moteriškę ir jau lyg užsnūdo, bet štai ir vėl išgirdo gaudžiant varpus. „Po šimts velnių!“ Išlindo iš po antklodės, bet varpai nutilo tą pačią akimirką, kai basos gumbuotos jo kojos atsistojo ant virtuvės grindų plytelių tarsi... („Tarsi kas būtų davęs ženklą...“) Susigūžęs kiurksojo ant lovos krašto, rankomis apkabinęs kelius, žvilgsniu stabtelėjo prie tuščios stiklinės; gerklė buvo perdžiūvusi, dešinę koją maudė, dabar nebeužteko ryžto nei vėl gultis į lovą, nei keltis. „Išėisiu vėliausiai rytoj.“ Akimis perbėgo visus niūrioje

virtuvėje esančius daiktus: apskretusią, nuo keptuvės nutiškusiais riebalais ir maisto likučiais aplipusią viryklę, po ja pakištą kibirą su nutrūkusi lanku; stalą su nelygiomis linguojančiomis kojomis; ant sienos sukabintus dulkėtus šventųjų paveikslus; vieną į kitą sukištų puodų stirtą, kampe paremtą į durų staktą; ir, atsigręžęs į jau nusišvietusį nediduką langelį, pamatė į namo pusę linkstančias plikas akacijos šakas, įdubusį Haličų namo stogą, persikreipusį kaminą, pro jį rūkstančius dūmus ir nusprendė: „Pasiimsiu savo dalį jau ši vakarą! O gal rytoj. Iš pat ryto.“ – „Ak, Dieve tu mano!“ – sudrebėjo šalia siaubingai persigandusi jo Šmitnė; išsigandusiu žvilgsniu perbėgo prieblandą – jos krūtinė švokštė – ir tik pamąčiusi, kad viskas savo vietose, lengvėliau atsikvėpė ir vėl drėbėsi ant pagalvės. „Kas tau, gal ką baisaus susapnavai?“ – susirūpino Futakis. Šmitnė vis dar neatitraukė paklaikusią akių nuo lubų. „Dieve tu mano, baisiau nebūna! – vėl atsiduso moteris ir užsidėjo ranką ant širdies. – Ir dar šitaip... Įsivaizduok... Sėdėjau namie, kambary, ir... kažin kas tik taukšt į langą. Atidaryti nedrįsau, atsistočiau šalia ir žvilgtelėjau pro užuolaidą. Mačiau tik nugarą, šit jau rankeną klebena... veidą irgi mačiau, jis šaukė, tik nesupratau ką... veidas apšepęs, o akys, abi akys tarsi būtų stiklinės... siaubas, kaip persigandau... tada dar topelėjo – taigi vakare pasukau raktą tik vieną kartą, – kol prie jų pribėgsiu, bus jau vėlu... mikliai užtrenkiau virtuvės duris ir prisiminiau – neturiu rakto... Pašėlau šaukti, bet nevaliojau išrėkti nė žodelyčio... Paskui... jau nė nepamenu... kodėl viskas taip ir kam, bet... Haličnė tik žvilgt pro langą ir nusiviepė... tu irgi žinai, kokias ji, kai vaiposi... žodžiu, vėpsojo į virtuvę... O paskui, nė nežinau kaip... pradingo... vėl pasiuto spardyti duris iš lauko, numaniau – dar akimirka ir durys pateškės, tada ir prisiminiau – ogi duonriekis peilis, – prišokau prie bufeto, bet niekaip nevalioju atidaryti stalčiaus, plėšiu plėšiu jį... pasirodė – tučtuojau numirsiu iš siaubo... o paskui girdžiu – durys baisingai triokštėlėjo iš

lauko, kažin kas štai jau atkaukši koridorium... o aš niekaip negaliu atplėšti stalčiaus... jau visai visai prie virtuvės durų... atplėšiu stalčių, griebiu peilį, o jisai skėtri odamas atkaukši... tik negalėčiau pasakyti... kad jau drėbėsi kampe, po langu... na, taip, o ten daugybė puodų, raudonų ir mėlynų, visi tarškėdami išsklido po virtuvę... vėl pajutau – grindys sujudėjo man po kojomis, ir dar įsivaizduok – virtuvė lėkė pašėlusiai greitai, it automobilis... dar ir dabar negaliu susivokti, kas ten buvo...“ – lengviau atsikvėpus ji nusijuokė. „Nieko sau dalykėliai! – Futakis palingavo galvą. – O aš, tik įsivaizduok, atsibudau nuo varpų skambėjimo.“ – „Nuo ko? – nužvelgė jį apstulbusi moteriškė. – Nuo varpų skambėjimo? Kur?“ – „Aš ir pats nesusivokiau kur. Ir skambėjo jie ne vieną kartą – bent jau du.“ Dabar jau Šmitnė palingavo galvą. „Žiūrėk, kad ir tu neišsikraustytum iš proto.“ – „O gal man irgi tik prisisapnavo, – susimuistė sunerimęs Futakis. – Taip ir žinok – dar šiandien turėtų nutikti vienas toks dalykėlis...“ Moteriškė perširdusi nusigrėžė nuo jo. „Pliurpi vis tą patį per tą patį, metas būtų liautis.“ Ūmai išgirdo – iš kiemo pusės sutarškėjo vartai. Abu pašiurpę susižvalgė. „Čia tai jau tikrai jis! – sušnibždėjo Šmitnė. – Aš taip ir nujaučiau.“ Futakis susinervinęs pašoko. „Bet juk... tai neįmanoma! Niekaip negalėjo suspėti...“ – „Nežinau – galėjo negalėjo... Nešdinkis iš čia!“ Futakis šoko iš lovos, kyšt drabužius po pažasčia, mikliai spruko į kambarį ir uždaręs duris puolė rengtis. „Mano lazda. Palikau savo lazdą virtuvėj.“ Šituose namuose pirmiausia žaliais pelėsis apsinešė sienos, senoje senutėlėje, bet rūpestingai prižiūrimoje spintoje apipelijo drabužiai, rankšluosčiai ir visa patalynė, per porą savaičių rūdimis apėjo šventiniai šaukštai, peiliai ir šakutės, išklibo siuvinėtomis staltiesėmis užtiesto didžiojo stalo kojos, o kai nugelto užuolaidos ir galų gale išsijungė elektra, neliko nieko kito, tik visam laikui susikraustyti į virtuvę, o tasai visų paliktas kambarys virto pelių ir vorų karalyste – draskykis nesidraskęs, prieš vėją nepapūsi. Atsišliejęs į durų

staktą laužė galvą, kaip nejučiomis iš čia išsprukti; padėtis buvo ganėtinai beviltiška: norint ištrūkti iš šitos skylės būtiniausiai reikėjo kaip kulkai šauti per virtuvę, mat jis jautėsi pernelyg senas išsiropšti pro langą, be to, tuomet jį pamatytų Kranernė arba Haličnė – jos visą laik tik ir stebi, kas dedasi gyvenvietėje. O dar ta jo likusi lazda: Šmitas ją pamatęs tuojau susivoks, kad Futakis tūno čia kažkur netoliese, šitame pačiame name, tuomet jau visko gali būti – gali prarasti jam priklausančius pinigus, nes žinojo, kad Šmitas pernelyg rimtai žiūri į tokius dalykus, taigi ir vėl reikėtų kiaušinti iš čia kaip ir prieš septynerius metus, – tada irgi buvo ką tik pasklidusios paskalos ir jau antrą mėnesį iš eilės jų reikalai ėjo geryn, – jis atsimalė čionai su vienintelėmis apspurusiomis kelnėmis, nudrengtu palteliu, tuščiomis kišenėmis ir alkanas. Šmitnė išrūko į koridorių, o jis prikišo ausį prie durų. „Apsieisim be kvailysčių. Tu irgi nė nešnypstelėsi, katyte! – išgirdo jis prikimusį Šmito balsą. – Darysi taip, kaip aš pasakysiu. Ar supratai?“ Futakiui pasidarė karšta. „Mano pinigai.“ Pasijuto pakliuvęs į spąstus. Laiko svarstymams neliko, tai ir ryžosi – šmurkštelės pro langą, nes „čia reikia veikti greitai“. Jau sukdamas lango rankeną išgirdo – Šmitas nudunksėjo koridoriumi. „Nusimyžt nuėjo!“ Pirštų galiukais prisėlino prie durų ir sulaikęs kvapą klausėsi. Kai tik Šmitas užtrenkė laukujes duris, tylutėliai šmurkštelėjo į virtuvę, nužvelgė nuo galvos iki kojų nervingai rankomis mosikuojančią Šmitnę, patyliukais nėrė prie išėjimo ir mikliai išdūmė pro duris, o kai jam pasirodė, kad Šmitas jau turėtų būti sugrižęs, smarkiai padūzgeno duris – tarsi būtų tik dabar atėjęs. „Kas čia, nieko nėra namie? Brolyti Šmitai!“ – šūktelėjo Futakis skardžiu balsu, o tada – kad Šmitas nespėtų nuo jo pasprukti – tučtuojau atplėšė duris, Šmitas šoko iš virtuvės, kad nepastebėtas išdumtų į kiemą, bet Futakis jau buvo pastojęs kelią. „Šit kaip, ak, tai šit kaip! – Futakis nutaisė pašaipią miną. – Tai kur taip skubi, brolyti?“ Šmitas neįstengė išlemti nė žodžio. „Tai aš pats viską

pasakysiu! Padėsiu, brolyti, pagelbėsiu, nebijok! – varė toliau Futakis paniuręs. – Tai sumanei dingti su visais pinigais? Argi ne? Tai užklupau nusikaltimo vietoj? – Šmitas vis dar spoksojo į Futakį neįstengdamas išlemti nė žodžio, o Futakis varė kaip pasiutęs. – Štai taip, brolyti. Niekada nebūčiau pamanęs, kad galėtum šitaip apmauti.“ Vyras grįžo į virtuvę ir susėdo prie stalo vienas priešais kitą. Šmitnė sunerimusi trypčiojo apie viryklę. „Šit kas, brolyti, – pradėjo drebančiu balsu Šmitas, – tuojau viską paaiškinsiu...“ Futakis numojo ranka. „Žinau ir be tavo paaiškinimų! Tai gal sakysi – Kraneris irgi čia įsivėlęs?“ Šmitas įsitempęs linktelėjo galvą. „Viskas per pusę.“ – „Kad jūs kur grabais užsikruštumėte! – užsiplieskė Futakis. – Įsigeidėte pergudraut mane?“ Futakis nuleido galvą. Kažin ką pasvarstęs režė: „Tai kas dabar bus?“ Šmitas perširdęs skėstelėjo rankomis. „O kas galėtų būti? Tu irgi prie mūsų priklausai, brolyti.“ – „Ką norėjai tuo pasakyti? – neatlyžo Futakis mintyse visą laiką skaičiuodamas. „Padalysim į tris dalis, – nenatūraliu balsu atsakė Šmitas. – Tik tu laikyk liežuvį už dantų.“ – „To tai jau nebijok.“ Šmitnė prie viryklės atsiduso. „Proto nė už skatiką. Tai vis dar tikitės sausi išplaukti?“ Moteriškės žodžiai Šmitui buvo nė motais, jis įsistebeilijo Futakiui į veidą. „Pats matai, kaip ten kas. Tarsi ir susišnekėjome dėl visko. Tik aš norėjau dar šį bei tą pridurti. Brolyti! Nepražudyk mūsų!“ – „Juk dėl visko susitarėme, argi ne?“ – „O kaipgi, niekas dėl to ir nesiginčija! – skubomis maldaujamai ėmė varyt Šmitas. – Tik vieno prašyčiau – gal galėtum... paskolinti man savo dalį kuriam laikui? Tik metams! Per tą laiką spėtume kur nors įsikurti...“ Futakis perširdęs užsiplieskė. „Tai pamanei, brolyti, kad būsiu pasidaręs subinlaižiu, ar ne?!“ Šmitas pasviro į priekį ir kaire ranka įsikirto į stalą. „Neprašyčiau, jei andai pats nebūtum sakęs, kad niekur iš čia nepajudėsi. Kam tau tiek pinigų? Aš tik metus... tik vienus metelius... Mums reikia, suprask, mums pašėlusiai reikia. Su šitomis dvidešimčia

sumautų šimtinių aš niekur nieko nepešiu, neištengsiu nė vienkiemio nusipirkti. Jei tu pridėtum dar bent dešimt – juk tikrai galėtum!“ – „Čia tai jau tavo reikalai, – susierzino Futakis. – Man dėl jų galvos neskauda. Aš irgi neketinu čia gyvas į grabą gulti!“ Šmitas piktai papurtė galvą, iš pasiutimo vos neapsižliumbė ir vėl pradėjo iš pradžių – kirtosi atkakliai, bet užsispyrimas vis blėso, – alkūnes jis buvo atrėmęs į virtuvinį stalą, nuo kiekvieno krustelėjimo krypuojantį į visus šonus, – tarsi vis dar neprarado vilties, kad „jo pasigailės“, kad nusileis maldaujančioms rankoms, ir nedaug trūko, kad būtų savo pasiekęs, tik jo žvilgsnis nuklydo į šalį užkliūdamas už laibuose krintančios šviesos spinduliuose virpančių milijonų dulkelių ir nosį sukuteno sudvisęs virtuvės oras. Išsyk liežuvį nutvilkę kažin koks rūgštumas, ir jis pamanė, kad tai ir esanti mirtis. Kai tik užsiraukė pati gyvenvietė ir žmonės karštligiškai ėmė iš jos sprukti – su tokiu pat užsidegimu kadaise visi suplūdo čionai, – jis pasiliko su keletu šeimų, su daktaru ir mokyklos direktoriumi – jie, kaip ir jis, irgi neturėjo kur dėtis, – jis irgi įstrigo čia ir diena iš dienos tikrino patiekalų skonį manydamas, kad mirtis pirmiau išsėlina į sriubas ir mėsinius patiekalus ir tūno sienose; ilgokai vartaliodavo burnoje kąsnis, neskubėdamas juos rydavo, labai iš lėto gurkšnodavo tiek retai kliūvančio vyno šlakelį, tiek ir vandenį, ir kartais jį pagaudavo sunkiai tramdomas noras atsilupti gabalėlį tinko, kuriame yra salietros, krimstelėti jo senose mašinų skyriaus patalpose – ten tada gyveno – ir pajusti Perspėjimą kvapų ir skonių tvarką trikdančioje sumaištyje, mat buvo įsikalęs, kad mirtis ir yra toksai perspėjimas, o ne beviltiška neišvengiamybė. „Neprašau šiaip sau atiduoti, – niūkė susigūžęs Šmitas. – Tik paskolinti. Ar supratai, brolyti? Paskolinti. Lygiai po metų atiduosiu iki paskutinio filerio.“ Susinepatoginę sėdėjo prie stalo, Šmitui akis graužė nuovargis, o Futakis spoksojo į paslaptinius grindų plytelių raštus – kad tik niekas nepamatytų, kaip jis bijo, o iš kur ta baimė, niekas

negalėtų pasakyti. „Tai gal pasakysi, kiek kartų visai vienas pluncinau į Sikešą per didžiausius karščius, buvo net baisu įkvėpti oro, kad neužsidedėtų viduriai?! O kas suveikė rąstų? Ir kas sumeistravo aptvarą? Plūkiausi nė kiek ne mažiau už tave ar Kranerį, ar Haličą! O štai dabar sakai man: paskolink, brolyti! Paskolinčiau – tiek tave ir tematyčiau, cha cha!“ – „Tai taip, nepasitiki tu manimi“, – širdo Šmitas. „Ir dar kalbi apie pasitikėjimą! – užsiplieskė Futakis. – Susinešei su Kraneriu, dar patamsy buvote sumanę sprukti su visais pinigais – ir po viso to turėčiau tavimi pasitikėti? Kuo tu mane laikai? Kvailių kvailių?“ Vyrų kiurksojo tylėdami, moteriškė prie viryklės tarškino puodus. Šmitą smaugė neviltsis, o Futakis drebančiomis rankomis susisuko suktingę, pakilo nuo stalo, nušlubikščiavo prie lango ir kaire ranka pasirėmęs į lazdą žiūrėjo į lietaus šuorus viršum stogų, į vėjo gūsių taktą klusniai linguojančius medžius, į plikų šakų ore brėžiamus grėsmingus pusrakčius mąstydamas apie šaknis, apie gyvybę teikiančią purvą – dabar jau visa žemė buvo vienas purvynas, – dar mąstė apie tylą, apie tylumą be menkausio garso, be mažiausio traškesio – tokios pašėlusiai bijojo. „Tai gal... jau viską pasakysi! – drąsinosi Futakis. – Tai kurių velnių grįžote, jei jau...“ – „Kurių velnių, kurių velnių! – urzgė Šmitas. – Atsikvošėjome tik pakeliui, jau eidami namo. O susizgribome prie pat gyvenvietės... Ogi čia žmona... Tai ką, turėjau ir ją palikti?“ Futakis palingavęs galvą paklausė: „O su Kraneriu nieko neaptarėte? Ką su juo sutarėte?“ – „Jie irgi tūno namie susigūžę. Susirengė išeiti tik sutemus, Kranernė girdėjo, kad kažin kur esanti visų užmiršta lempjūvė, ar ką aš žinau kas. Sutemus susitiksime prie kryžiaus – taip ir išsiskyrėme.“ Futakis atsiduso. „Diena dar negreit pasibaigs. O kaip kiti? Kaip Haličas, direktorius?“ Nukabinęs nosį Šmitas trynė pirštus. „O ką aš žinau? Haličas greičiausiai knarks visą dieną – vakar pas Horgošus buvo didelis palakimas. O poną direktorių tegu velniai nujoja – nenoriu nieko apie jį girdėti! Mėgintų

pridirbti bėdos – įversčiau jį į tą pačią duobę, kur nukvakėlė jo motušė guli, taigi, gerai, brolyti, viskas gerai.“ Tai taip ir sutarė – palauks čia, virtuvėje, kolei visai sutems. Futakis prisistūmė kėdę prie lango, kad matytų visus namus kitoje gatvės pusėje; Šmitą suėmė miegas, jis užsikniaubė ant stalo ir užknarkė. Šmitnė iš už bufeto išsitraukė užkištą karvišką dėžę, sutvirtintą geležiniais apkaustais, nuvalė dulkes, iššluostė vidų skuduru ir netarusi nė žodžio ėmėsi krautis daiktus. „Lyja“, – pratarė Futakis. „Girdžiu“, – atsakė moteriškė. Kaip tik tuo metu menkutė saulės šviesytė prasikalė pro rytų pusėn plaukiančių debesų, virstančių vienas per kitą, tumulus, virtuvę apgaubė tokia prieblanda, kad niekas nebūtų galėjęs pasakyti, ar bėgančios per sieną virpančios dėmės yra tik šešėliai, ar taip už viltį teikiančių minčių slapukaujantys grėsmingi ženklai. „Išeisiu apie pietus, – spoksodamas į lietu pasakė Futakis. – Tenai bent jau žiema trumpesnė. Išsinuomosi vienkiemį netoli kokio judresnio miesto ir ištisomis dienomis mirkysiu kojas šilto vandens vonelėje...“ Virš lango iš abiejų pusių žiojėjo piršto storumo plyšiai, pro juos lietaus lašai palengva sruvo stiklais iki ten, kur lango rėmai atsiremia į palangę, tie lašeliukai bėgo ir į menkiausius įtrūkimus, o išlipę per plyšių krašteliuos pasidarė kelią iki palangės pakraščio ir nuo ten vėl po lašą tiško Futakiui ant kelių, tik jis visai nieko nejuto – neįstengė sugrįžti iš tų tolumų, į kurias buvo nuklydęs mintimis, ir nejučiomis patyliukais buvo dailiai apšlapintas. „Arba parsisamdysiu į šokolado gamyklą naktiniu sargu... o gal durininku merginų bendrabutyje... Ir pasistengsiu viską užmiršti – tik šilto vandens vonelė vakarais, o šiaip visai nieko nedarysiu, tik žiūrėsiu, kaip pralekia šitas kurviškas gyvenimas...“ Iki tol tyliai šiurenęs lietus pašėlo kliukti, vanduo it užtvanką išvertusi srovė pliūptelėjo į jau ir taip įmirkusią žemę, siauromis vingiuotomis srovelėmis skverbėsi į žemesnes vietas, ir nors Futakis nematė, kas dedasi už lango, jis neatsigrėžė, o apžiūrinėjo kinivarpų iškapotą lango rėmą,

ištrupėjusio tinko duobutes, ir štai ant stiklo išvydo neryškų veidą – tas žmogaus veidas ryškėjo pamažėle, bet Futakis vis negalėjo suvokti, kieno tas atvaizdas, tik įžvelgė dvi pakraupusias akis; taip, išvydo „nusikamavusį savo veidą“ – atpažino save, – apstulbusį jį nutvilkė skausmas, mat pajuto: laikas taip pat išblukins jo veido bruožus, kaip jie išblanę ant stiklo; tame atvaizde atsispindėjo nežinia koks didelis svetimas skurdas, sluoksniais sugulę gėda, pasipūtimas ir išgastis. Liežuvį nutvilkė rūgštus skonis – prisiminė rytmečio varpus, stiklinę, lovą, tą pačią akacijos šakelę, šaltas virtuvės grindų plyteles, ir jo lūpas iškreipė nevilintis. „Šilto vandens vonelė! Po velnių, vonelė! Juk ir taip kasdien mirkau kojas...“ Už nugaros išgirdo tylią raudą. „Kas tau dabar pasidarė?“ Šmitnė nieko neatsakiusi droviai nususuko į šalį, tik pečius purtė tramdomas verksmas. „Ar girdi? Kas tau pasidarė?“ Moteriškė dėbtelėjo į Futakį ir, tarsi neradusi reikalo atsakyti, tylėdama šleptelėjo ant taburetės prie viryklės ir nusišnypstė nosį. „Tai ko dabar užsičiaupei? – šiuurkščiai drėbė Futakis. – Koks velnias tave apsėdo?“ – „Tai kurgi mes išsiruošėme? – pratrūko susigraudinusi Šmitnė. – Jau pačiame pirmame mieste mus sulaikys policininkas! Kaip tu šito nesupranti? Sukiš į cypę ir nė pavardžių nepaklaus!“ – „Kokius niekus čia pliuurpi! – užriaumuoja Futakis. – Kišenės pilnos pinigų, o tu dar...“ – „Apie tai ir kalbu! – nukirto jį moteriškė. – Pinigai! Bent jau tu turėtum suvokti! Visas elgetų pulkas... tempia... šitokią sumautą dėžę!“ Futakis piktai ją subarė. „Užsičiaupk, sakau. Ir nekišk nosies, kur nereikia. Kas tau darbo, kas čia bus. Žinai, ką turėtum padaryti? Ogi patylėti.“ Šmitnė užsiplieskė: „Ką tu pasakei? Ką aš turėčiau padaryti?“ – „Gerai jau, gerai, nieko nesakysiu, – atlyžo Futakis. – Tyliau tu – dar atsibus.“ Laikas vos vos judėjo, jų laimei, žadintuvas buvo jau senokai sugedęs, taigi netiksėjo ir nepriminė, kad laikas nestovi vietoje; štai moteriškė, mediniu šaukštu maišydama kunkuliuojantį paprikašą, tik žiūrėjo į stovinčias rodykles, o paskui,

kai visi išsikamavę susėdo prie garuojančių lėkščių, Šmitnės niukinimai vyrų nepaveikė („Tai ko dabar laukiate? Gal valgysite naktį, brisdami per purvynus kiaurai permirkę?“) – jie nė neprilietė valgio. Elektros nedegė, nuo nerimastingo laukimo visi daiktai tapo kažkokie blankūs, išsibudino sukrauti prie durų puodai, atgijo šventieji ant sienų, kartais netgi rodėsi, kad kažin kas guli lovoje, o jie, norėdami atsipurtyti tokio regėjimo, slapčiomis žvilgčiojo į vienas kitą, bet visų jų veiduose švietė tas pats bejėgiškumas; žinojo, kad negalės išeiti, kolei nesutems (nė kiek neabejojo, kad arba Haličnė, arba direktorius kliokso prie lango nenuleisdami akių nuo vieškelio į Sikešą ir niršta: Šmitas su Kraneriu vėluoja jau visą pusdienį), bet ir Šmitas, ir Šmitnė jau buvo nusiteikę spjauti į bet kokią atsargumą ir mauti iš čia vos pradėjus temti. „Va, kiek jų susirengė į kina, – sušnabzdėjo Futakis. – Haličnė, Kranernė, mokyklos direktorius, Haličas.“ – „Kranernė? – pašoko Šmitas. – Kur?“ Pripuolė prie lango. „Iš tikrųjų. Ką tu pasakysi, iš tikrųjų“, – pritarė Šmitnė. „Užsičiaupk!“ – subarė ją Šmitas. „Nesikarščiuok, brolyti! – ramino Šmitą Futakis. – Šita moteriškė irgi nekvaila. Tik reikėtų palaukti, kol sutems, ar ne? Ir kad nė lapė nesulotų, juk taip?“ Šmitas narnėdamas atsisėdo prie stalo ir delnais užsidengė veidą. Nunarinęs nosį Futakis pūtė dūmus į langą. Pasiraususi bufete Šmitnė susirado špagato – kareiviškos dėžės spynos buvo užrūdijusios, niekaip nevaliojo jų užrakinti, tai tvirtai apvyniojo dėžę špagatu ir pastatė prie durų, tuomet atsisėdo prie vyro ir sunėrė rankas. „Ko mes laukiam? – prašneko Futakis. – Pasidalykime pinigus!“ Šmitas pasižiūrėjo į savo moteriškę. „Kur taip skubi, brolyti?“ Futakis gremėzdžiškai pakilo nuo palangės ir atsisėdo kartu prie stalo. Plačiai išskėtė kojas ir kasydamasis apšepusią pasmakrę įsistebeilijo į Šmitą. „Ogi pasidalykime.“ Šmitas trynėsi smilkinį. „Turėsim užtektinai laiko, nebijok, gausi, kas tau priklausos.“ – „O tai ko tu lauki, brolyti?“ – „O ko tu skraidini mane? Palaukim, kol ir Kraneris pridės savo dalį.“ Futakis